

[Justitsministeren.]

som hr. Fuglsang udtrykte det, at der på dette felt også er stærke følelser at tage hensyn til. Mange af de diskussioner, der har været, og mange af de diskussioner, der vil komme, har et meget stærkt følelsesmæssigt engagement, og det forstår jeg. Men det hensyn, der skal tages til, at forskningen kan finde sted, er der også grund til at se alvorligt på. Og det er balancen mellem disse to ting, som vi på en eller anden måde skal have fundet, og jeg forstod da heller ikke hr. Jens Møller på anden måde, end at vi i det arbejde, der kommer, kan forsøge at finde frem til en positiv løsning også af de problemer, som nogle mener stadig væk udestår.

Jeg skal indrømme over for fru Nathalie Lind, at § 8, hvori der står, at justitsministeren kan fastsætte regler om fremskaffelse af dyr til forsøg, kan give anledning til mange overvejelser, men de største overvejelser kommer nok, hvis forslaget bliver vedtaget.

Jeg har haft adskillige samtaler og drøftelser med mennesker fra flere dyreværnsforeninger, som har gjort mig opmærksom på problemer netop på dette område. De har mange forskellige løsninger. Jeg har ikke uden videre turdet sige, at én eller to eller flere af dem kan anvendes som praktikable løsninger, men jeg har fundet det rimeligt, at man over for disse problemer, der er rejst, gav tilsagn om, at man ville forsøge at gennemdrøfte de spørgsmål og se, om man også ad den vej kunne nå frem til noget, der var ret og rimeligt. Det er altså det, der ligger i det, og det kan komme til at betyde, at der skal foretages adskillige overvejelser, inden man når frem til et sådant resultat.

Hr. Wamberg var særlig tilfreds med, at jeg har gjort udvalget enekompetent. Jeg burde vel egentlig sige i den forbindelse, at det skyldes ikke, at vi er bange for at tage ansvaret, og heller ikke, at vi er bange for at have den bemyndigelse, men netop på et sådant område, hvor to vidtgående hensyn skal tages, skal de to, jeg havde nær sagt store grupper repræsenteres netop af den sagkundskab, og der er ingen bedre end dem – på dette punkt er jeg enig med hr. Wamberg – til at afgøre sagen.

I forbindelse med hr. Poul H. Møllers indlæg – det gælder også noget af det, hr. Jens Møller sagde – er det måske nødvendigt at sige: hvor hårdt, hvor præcist kan man egentlig udtrykke sig? Jeg kan med lethed tage også hr. Poul H. Møller i en upræcis formulering,

for han sagde nemlig: »ingen unødige lidelser«, og i samme øjeblik der er sagt unødige, så er vi inde på fortolkninger i meget vidt omfang. Derfor tror jeg nok, at det, som adskillige af ordførerne har været inde på i den forbindelse er det afgørende, er udtrykt med hr. Jens Møllers ord, at det er kontrollen, det er opfølgningen af, hvad der bliver givet af tilladelser. Det bliver også kontrollen af, hvordan de dyr, der skal igennem disse i nogle situationer forfærdelige ting, bliver opstaldet og passet. Derfor er jeg meget positivt indstillet over for, at man kan diskutere, som fru Nathalie Lind udtrykte det, de to problemer, sammensætningen af dyreforsøgsudvalget og dets kompetence. Det er til syvende og sidst de to ting, der skal falde i hak, hvis vi skal nå til et tilfredsstillende resultat. Det håber jeg vi gør.

Ebba Strange (SF):

Efter at have lyttet til hr. Poul H. Møllers meget specielle indlæg i den foregående debat vedrørende forholdene for vore fanger i vore fængsler ønsker jeg blot at konstatere, at hr. Poul H. Møller åbenbart er i stand til at vise menneskelighed, når det drejer sig om dyr.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om fritidsundervisning m. v. [af Brixtofte m. fl.].
(Lovforslag nr. L 83. Fremsat 21/10 76).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Gennemførelsen af fritidsundervisningsloven i 1969 betød en afgørende forbedring dels af børns og unges muligheder for undervisning og stimulerende beskæftigelse i deres fritid,

[Undervisningsministeren.]

dels af de voksnes muligheder for at tilegne sig den viden, som de på grund af den hastige samfundsudvikling måtte have behov for, og for at indhente et uddannelsesmæssigt efterslæb.

Der viste sig imidlertid hyppigt at opstå ønske i folketinget om ændringer i loven til skade for en rolig udvikling på området. Det seneste eksempel herpå var venstres forslag om besparelser i foråret 1975. Det lykkedes som bekendt at opnå et forlig herom, men den uro, som dette forslag forårsagede, gjorde det vanskeligt for de mange initiativtagere at skaffe sig et overblik over, hvilke tilbud det var muligt at fremkomme med. Det er derfor beklageligt, at venstre på ny skaber usikkerhed om, på hvilket grundlag der i fremtiden vil kunne planlægges og tilrettelægges fritidsundervisning rundt om i landet.

Der er ikke behov for ændringer i den gældende lov, bortset fra at der bør findes en løsning på problemerne omkring den prøveforberedende undervisning for voksne. På dette særlige område vil der, som bebudet i statsministerens åbningstale, fremkomme et regeringsforslag efter jul. Forslaget er for øjeblikket til høring, men jeg kan allerede nu oplyse, at det ikke kan forventes at blive ganske sammenfaldende med den løsning, der er indeholdt i lovforslagets kapitel IV.

Jeg vil ikke dermed udelukke, at der på længere sigt kan være behov for en revision af hele fritidsloven, men dette bør af de nævnte grunde ikke ske på nuværende tidspunkt.

Jeg skal herefter fremkomme med nogle bemærkninger til lovforslagets indhold.

Kapitel I om ungdomsskolen er i det væsentlige en videreførelse af den nuværende ordning. Jeg må dog tage afstand fra det nye forslag om, at en elev ikke samtidig kan deltage i en prøveforberedende undervisning i samme fag i ungdomsskolen og i andre skoleformer, idet det ikke er rimeligt at bryde med det nugældende princip om, at de unge har ret til at deltage i den undervisning i deres fritid, som de selv ønsker. Jeg mener heller ikke, det er rimeligt at ophæve statens tilskud til fritidsvirksomhed for børn og unge og dermed fjerne den tilskyndelse til at fremme aktiviteter inden for området, der er en følge af statsrefusionen. Jeg er imidlertid klar over, at der i mange kommuner ydes væsentlige tilskud ud over, hvad man er forpligtet til efter loven, og det vil derfor muligvis være hensigtsmæssigt, at man i un-

dervisningsudvalget ser nærmere på, om man kan skabe en bedre overensstemmelse imellem det faktiske behov og bestemmelserne i den nuværende lov.

Mine væsentligste betænkeligheder ved lovforslaget knytter sig imidlertid til kapitel III om almen fritidsundervisning for voksne. Efter den gældende lov hviler denne undervisning på 3 hovedprincipper. For det første: der er frit initiativ, dvs. at enhver har adgang til at etablere undervisning. For det andet: der er ikke begrænsninger i emnekredsen, og for det tredje: udgifterne er lovbundne i den forstand, at undervisningen med fradrag af deltagerbetalingen finansieres af stat og kommune, når lovens betingelser er opfyldt.

Ifølge lovforslaget får kommunerne ret til at fastsætte et maksimum for udgifterne, og det vil kunne få indflydelse på, hvem der i praksis får mulighed for at etablere undervisning. Dette ville især betyde, at nye initiativtagere kan få vanskeligt ved at gøre sig gældende. Det vil også betyde, at nye og utraditionelle emner kan få vanskelighed ved at opnå tilskud.

Forslaget indebærer med andre ord en risiko for, at kommunerne muligvis utilsigtet foretager, hvad der nærmer sig en censurering af de tilbud, der fremsættes.

Man må også frygte, at der vil blive stor ulighed kommunerne imellem med hensyn til de tilbud, der fremsættes om almen fritidsundervisning.

Hvad endelig angår det hensyn til kommunernes budgetlægning, der omtales i bemærkningerne, er det oplyst over for mig, at afvigelserne imellem de budgetterede og de faktiske udgifter i almindelighed ikke er større end inden for andre kommunale udgiftsområder.

Ifølge nugældende ordning er det en forpligtelse for kommunerne at tilbyde særlig undervisning for handicappede medborgere. På dette område er forslaget en stærk svækkelse, og det kan indebære en fare for, at det på ny skal gå ud over den svageste stillede del af befolkningen.

Jeg skal til slut sige om kapitel V, at spørgsmålet om oprettelse af ændrede styrelsesorganer for folkeuniversitetsvirksomheden må ses i sammenhæng med de igangværende overvejelser om indretningen af enkeltfagsundervisning på universiteterne, og at disse problemer derfor bør drøftes nærmere i undervisningsudvalget.

Tastesen (S):

Det gode ved det lovforslag om fritidsundervisning m. v., som vi nu har til behandling, er, at forslaget stort set er identisk med det lovforslag, der udsendtes til debat i juni 1974. Vi kender derfor alle de berørte interessegrupper holdninger til lovforslaget.

Det onde ved lovforslaget er, at forslagsstillerne ikke har taget hensyn til de kritiske bemærkninger, der er fremkommet fra disse mange organisationers side, bl. a. fra sådanne nærstående organisationer som Liberalt Oplysnings Forbund og Venstres Ungdom. Jeg ved ganske vist, at Liberalt Oplysnings Forbund nu i 1976 har en anden holdning end i 1974, efter at man har fået fru Tove Nielsen som landsformand.

Den helt afgørende principielle ændring er overgangen fra procentrefusion til bloktilskud. Her har de store landsomfattende oplysningsforbund og en lang række foreninger for børn og unge vendt sig imod venstres forslag. Gennemførelse af bloktilskudsordningen vil være et alvorligt slag mod det frie og frivillige oplysningsarbejde. Det vil betyde en betydelig risiko for en nedsættelse af de tilskud, folkeoplysningen har kunnet nyde godt af i mange år. Konsekvensen vil uden tvivl blive forringede aktivitetsmuligheder og meget uens vilkår fra kommune til kommune.

For befolkningen vil det reelt betyde færre og mindre varierede undervisningstilbud, og det er jo ikke ligefrem det, vi har brug for i en fremtid, hvor fritidsaktiviteter og ny voksenundervisning mere end nogen sinde skal være med til at præge befolkningens karakter og udvikle livskvalitet. Socialdemokratiet vil derfor ikke være med til at indføre bloktilskud på fritidsundervisningsområdet.

Den farefulde udvikling for voksenundervisningen forstærkes også ved de styringsbestemmelser, venstre vil indføre i nærdemokratiets navn. I øjeblikket har de enkelte kommuner mulighed for en korrigerende og en koordinerende indflydelse på voksenundervisningen. Efter forslaget skal de enkelte kommuner selv bestemme omfanget af tilskud til fritidsvirksomhed for voksne. Selv om vi tror, at langt de fleste kommuner vil leve op til det ansvar for en alsidig voksenundervisningsvirksomhed, der er brug for, tør vi ikke løbe nogen risiko. Hvis vi fratager de store oplysningsforbund, der igennem årene har gjort en fortræffelig ind-

sats, den afgørende indflydelse som initiativtager, vil en værdifuld inspirationskilde gå tabt. Vi kan derfor ikke fra socialdemokratisk side gå med til den risiko for initiativbegrænsning, som lovforslagets §§ 16 og 17 er udtryk for.

Hvad angår afsnittet om fritidsvirksomhed for børn og unge, vil vi gerne være med til en drøftelse af indførelse af ensartede vilkår, men under forudsætning af, at klubdefinitionen bevares.

En beslutning om, at også ungdomsklubberne skal med under de ensartede tilskud, vil være fuldstændig ødelæggende for klubideen. Forslagsstillerne har her ikke taget hensyn til, at de mange foreninger under Dansk Ungdoms Fællesråd, for hvem denne lov jo også skal gælde, går ind for, at der fortsat skal være ungdomsklubber, der skal kunne modtage et større tilskud end andre på grund af disse klubbers særlige socialpædagogiske karakter.

Skal der ske ændringer i kapitel II, er det socialdemokratiets opfattelse, at der både skal være plads for et afsnit om den almindelige fritidsvirksomhed for børn og unge, og her gerne på ensartede vilkår, og så et afsnit, som særligt vedrører klubberne, således som det er i øjeblikket.

Hvis ikke klubberne bevares som et selvstændigt begreb med sine egne tilskudsvilkår, må konsekvensen blive, at alle klubber føres over under den sociale bistandslov. I det omfang kommunerne ikke accepterer denne løsning, vil det få uoverskuelige følger for fremtidens fritidspolitik og i særlig grad ramme de svage stillede børn og unge i vort samfund.

Den eneste del af venstres forslag, vi har en positiv holdning over for, er forslaget om, at de kompetencegivende forberedelseskursus overføres til amtskommunerne, men her har vi bemærket os, at undervisningsministeren vil fremkomme med selvstændige lovforslag.

Socialdemokratiet er indstillet på at arbejde videre med sigte på en revision af fritidsloven. Især vil vi gerne være med til at sikre en mere smidig og forenklet administration, men venstres forslag til fritidslov har så vidtgående konsekvenser, at vi med en meget kritisk holdning vil følge lovforslagets behandling i undervisningsudvalget.

Jytte Røge (FP):

Venstre er her fremkommet med et udspil på fritidsundervisningens område, der tilsigter

[Jytte Røge.]

en smidiggørelse af lovgivningen, idet man vil overlade hele ansvaret for denne undervisningssektor til det kommunale selvstyre. Det skulle medføre en administrativ forenkling og mindre papirruseri.

Fremskridtspartiet er enig med venstre i denne målsætning og kan også tilslutte sig de tanker i lovforslaget, der tangerer vor egen holdning til fritidsundervisningen, men må tage afstand fra visse andre ting i forslaget.

Ser vi på ungdomsskolen, er elevtallet her i stadig stigning, og med den åbning i den nye folkeskolelov, der giver elever på 8.-10. klassetrin mulighed for at deltage i ungdomsskolens kursus eller helt opfylde undervisningspligten i denne skoleform, vil elevtallet sikkert stige endnu mere.

Fremskridtspartiet finder, at det er urimeligt, at elever, der gerne vil følge undervisningen i folkeskolens tilbudsfag, men som herved kommer op over de tilladte 30 ugentlige timer, henvises til at tage disse fag i ungdomsskolen. Vi mener, at pengene på dette område i stedet burde anvendes til at sætte timetallet i folkeskolen op og nedsætte klassekvotienten.

Vi kunne også tænke os en nærmere undersøgelse af, hvad det er for en kategori elever, der foretrækker heltidsundervisning i ungdomsskolen fremfor folkeskolen. Er det den såkaldte restgruppe, de skoletrætte, eller unge med tilpasningsvanskeligheder?

Med hensyn til fritidsundervisningen for børn og unge kan vi støtte venstre i deres syn på, at det er et private initiativ, der skal nyde fremme, samt at den nuværende skarpe opdeling i aldersklasser ophæves.

Mange mennesker har ikke haft det udbytte af deres skolegang, som de burde. Derfor er det fortrinligt at opbygge en virkelig god voksenundervisning. Vi er da helt enige om, at de veluddannede mennesker er Danmarks eneste råstof, så vi ser med stor sympati på, at borgerne vil dygtiggøre sig i deres fritid, men vi finder, at det er et sundt princip, at folk selv betaler til den undervisning, de ønsker at deltage i. Vi tror, dels at det skaber større interesse, dels at der vil fremkomme færre forsømsmelder, idet folk ræsonnerer som så, at de vil have noget for de penge, som de giver ud.

Fremskridtspartiet kan også støtte venstre i, at den enkelte kommune selv bestemmer omfanget af tilskud til fritidsundervisningen såvel for børn og unge som for voksne. Staten skal

efter vor mening ikke yde tilskud hertil. Det vil således ikke længere blive muligt for staten at blande sig i, hvilken type kursus den enkelte kommune skal give tilskud til. Hvis en kommune ikke ønsker at lade skatteborgerne betale, fordi en gruppe mennesker har fået lyst til at lære, hvordan man skal trække vejret eller meditere, så kan kommunen afvise et sådant påfund.

Med hensyn til uddannelsesrettet fritidsundervisning for voksne er vi ikke enige med venstre i, at denne undervisning lægges ind under amterne. Vi mener, at den varetages så udmærket af forberedelseskurserne.

Fremskridtspartiet mener i øvrigt, at der ikke kan ydes befordringsgodtgørelse hverken til elever, tilrejsende lærere, ledere eller øvrige medarbejdere.

Fremskridtspartiet finder, at der er så mange ting i dette lovforslag, der trænger til en grundig uddybning i udvalget. Vi vil gerne medvirke positivt hertil.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg vil gerne starte med nogle almene, mere grundlæggende betragtninger og så komme med nogle mere konkrete ting bagefter.

Det radikale venstre mener ikke, at dette lovforslag danner et tilstrækkelig godt grundlag for en revision af loven. Skal vi have en principiel debat om dette spørgsmål, og skal der laves ændringer herpå, må der være et andet udgangspunkt. Der må eksistere et mere grundigt materiale. Lovforslaget kan derimod nok anvendes til en nærmere diskussion omkring hele fritidsundervisningen i undervisningsudvalget, måske også her i salen, det kan også anvendes som grundlag for at stille spørgsmål osv., så det kan altså danne udgangspunktet for en debat, men næppe for, at der gennemføres en ny lov.

Det radikale venstre er tilhænger af bloktilskudsprincippet inden for en række områder, men hvis dette princip skal gennemføres, kræver det, at der er en overordnet målsætning, at der er overordnede retningslinjer. Det vil for dette lovforslags vedkommende sige, at indholdet af fritidsundervisningen m. v. må være indholdsmæssigt og mængdemæssigt bestemt, og det er det ikke i venstres forslag. Det er muligt, at det kan lade sig gøre at lave den slags overordnede principper, men det vil i hvert fald afgørende bryde med det nuværende grundlag, med de nuværende principper, nemlig at man

[Lone Dybkjær.]

i virkeligheden frit kan etablere alting, blot der kan etableres en sammenhængende undervisningsplan. Derved får folkeoplysningen jo mulighed for at blive folkelig såvel i sin bredde som med hensyn til mulige initiativtagere. Inden man derfor bryder med dette princip, må man have drøftet meget nøje, hvad konsekvenserne vil være, hvis man skal finde frem til noget andet, hvis man har en overordnet målsætning, om det vil få nogen konsekvenser for netop det folkelige.

Hvis venstres forslag gennemføres i sin nuværende skikkelse, har man ikke nogen garanti for, at der vil være nogen fritidsvirksomhed og -undervisning. Der står selvfølgelig en række steder i lovforslaget, at hvis ikke der er alsidige tilbud, må kommunen etablere tilbud, men der står ikke noget om, hvad alsidigt er, hverken i indhold eller i mængde, og vi kan jo ikke til evig tid ligesom blot sige, at det skal være, som det er i dag. Vi risikerer, at det bliver de svage grupper i samfundet, dem, der er uden den lange skolegang, der vil blive endnu svagere stillet, end de er i dag, og vil få endnu færre muligheder, end de har i dag.

Det er naturligvis en konsekvens af bloktilskudsprincippet, at der vil være en forskel fra kommune til kommune. Det er vel også noget af det, man har ønsket med kommunalreformen, men skal man etablere en decentralisering, må man have garantier for, at der i hvert fald er opfyldt visse minimumskrav, og det er der, så vidt jeg kan se, ikke nogen garantier for i venstres forslag. Med andre ord, skal der ske decentralisering, må der være en overordnet målsætning.

Forslaget er vel i og for sig i overensstemmelse med ægte liberalistisk tankegang, men det kan det radikale venstre jo heller ikke tilslutte sig. Vi kan godt tilslutte os decentralisering, men kun, som jeg sagde, hvis der er nogle overordnede principper.

Skal man tage nogle enkelte konkrete punkter frem, vil jeg godt nævne, at jeg synes, man bør diskutere, hvis man skal gå over til bloktilskud, om de skal ligge i amterne eller i primærkommunerne; f. eks. kan man nævne den erhvervsrettede undervisning. Skal den ligge det ene eller det andet sted?

Endvidere synes jeg, man bør diskutere, hvilken grad af koordination man skal have. Det er klart, at oplysningsforbundene ikke vil være interesserede i koordination, og man ved

også, at jo flere tilbud der er, jo flere mennesker tiltrækker man, men det er vel givet, at der er nogle, hvad kan man sige, optimale løsninger for det her, at man ligesom må prøve at finde frem til, hvor man opnår mest muligt.

Med hensyn til specialundervisningen synes jeg, at venstres forslag er svagt. Igen står der meget lidt i bemærkningerne og meget lidt i lovforslaget. Man antyder ligesom, at man ikke vil ændre på det, men det er noget stedmoderligt behandlet, så jeg synes, man kan frygte, at resultatet af et sådant lovforslag vil blive, at specialundervisningen vil være dårligere, end den er i dag, og det kan vi ikke være tilhængere af. Derimod kan vi godt være tilhængere af, at man måske prøver at koordinere tilbudene inden for netop specialundervisningen noget bedre.

Endelig synes jeg også, man bør diskutere aldersgrænser. Venstre har prøvet på at ændre noget på aldersgrænserne, men jeg synes, man lidt mere fordomsfrit må diskutere, om det er 14 år, 18 år eller 25 år, man nu vil have inden for de enkelte områder, og om der er rimelighed i at opretholde aldersgrænserne, sådan som det er gjort her.

Konklusionen bliver altså, at vi synes, der er gode ting i forslaget. Vi vil være nervøse for at ændre på fritidsundervisningsområdet på baggrund af dette lovforslag, men vi er villige til at tage en nøjere debat i undervisningsudvalget om alle spørgsmålene.

Kristine Helberg (SF):

Det, der karakteriserer venstres forslag, er først og fremmest, at det er blevet til i andre tider end dem, vi lever i i dag. Jeg vil endda gå så vidt som til at sige, at hvis dette forslag var fremkommet ikke i 1974, hvor det i virkeligheden hører hjemme, men nogle år forinden, i de glade 1960'ere, ville vi måske ikke have været så bekymrede over dets indhold, som vi er blevet det siden, fordi i den optimisme, der prægede 1960'erne, ville man have haft den dybeste og inderligste tillid til, at amterne og kommunerne ville kunne udnytte den frihed, som lovforslaget bygger på og vil udvikle, at de ville bruge den på den allerbedste og mest frisindede måde. Men situationen, som er en helt anden nu, viser, hvor farligt det er at følge sådan nogle tanker for langt ud, især når krisen er over os.

Jeg er bange for, at lovforslaget, som sikkert har de bedste intentioner, i øjeblikket ville

[Kristine Heltberg.]

være aldeles katastrofalt for fritidsundervisningen, for dens niveau og for forsøget på at finde frem til den nogenlunde ensartethed med hensyn til niveauet over hele landet, som vi har i øjeblikket.

Vi har i socialistisk folkeparti i og for sig været tilhængere af bloktilskud som princip. Vi har været tilhængere af, at man inden for rimelighedens grænser gav de lokale myndigheder mulighed for selv at bestemme, hvordan de ville bruge midlerne, men således som situationen er i øjeblikket, ville en sådan udnyttelse af bloktilskudstanken egentlig føre til det modsatte af, hvad man ønskede. Det ville nærmest tvinge amterne og kommunerne til at bruge dette område til spareobjekt fremfor så mange andre.

Jeg vil nok sige, at især tanken om nye initiativer, både private og ikke-private, synes at være meget stærkt truet af forslaget. Det forekommer mig, at det endda kunne være, at nogle af de store og stærke institutioner på området af privat art ville kunne klare sig, men hvordan ville det gå netop med de nye initiativer, med de nye ideer, med alt det, som vi netop har brug for inden for undervisningsområdet mere end nogen sinde?

Jeg vil mene, at en del andre punkter peger på en snæversynethed og et gammeldandsyn, som slet ikke klæder partiets unge løve, hr. Brixtofte, som forslagsstiller. Hvad ligner det f. eks., at der i bemærkningerne på side 16 til § 3 står, at elever ikke må deltage både i undervisningen i ungdomsskolen og i andre skoleformer, fordi man derved kunne have at gøre med en form for lektiehjælp? Ja men hvorfor dog ikke? Er det kun de velbeslædede og veluddannede børn, der skal have mulighed for lektiehjælp gennem deres forældre? Hvad er meningen?

Et andet bekymrende punkt er specialundervisningen, undervisningen af de handicappede, som flere har været inde på her, og ligeledes problemet omkring klubberne, men det vil jeg ikke gentage. Det er allerede blevet fremført.

Derimod vil jeg pege på endnu et punkt, som er væsentligt. Forslaget bygger jo på en i og for sig meget sympatisk tendens, nemlig tendensen til at formindske det administrative, som har været overordentlig stor, og som har bevirket, at maskineriet har kørt meget tungt og har været meget besværligt. Man kan jo

også pege på, at sådan noget som afskaffelse af nogle af aldersgrænserne er et positivt træk i så henseende.

Men det bemærkes dog gang på gang også af forslagsstillerne selv, at administrationen ikke på væsentlige punkter vil blive formindsket gennem dette lovforslag. I en tid som den, vi lever i, ville det dog have været en prisværdig ting, hvis man i et i øvrigt konservativt og gammeldags tænkende forslag dog havde gjort én ting, nemlig virkelig gjort sig umage for at indskrænke administrationen. Men end ikke dette synes at være opnået.

Så til trods for mange gode intentioner og mange gode hensigtserklæringer synes jeg ikke, lovforslaget tjener noget særlig godt formål. Nogle af de tanker, der er deri, vil man givetvis kunne benytte sig af ved udarbejdelsen af mere vidtgående og mere tidssvarende oplæg til debatten omkring fritidsundervisningen, og alene derfor er forslaget værd at diskutere i udvalget. Men vor forhåndsindstilling er ikke videre positiv.

Gerda Møller (KF):

Det at gå over til bloktilskud, som venstres forslag hviler på, betyder faktisk en større omvæltning på hele fritidsundervisningsområdet. I stedet for de nugældende lovbestemte tilskudsregler, som er forskellige for ungdomsklub, interessegruppe, forening eller korps, skal det nu lægges ud til kommunerne, hvordan disse tilskud skal være, og ungdomsskolens fritidsvirksomhed skal ligestilles med andet idræts- og ungdomsarbejde.

Det kan der være flere fordele ved, og dem kan vi bestemt kun glæde os over inden for det konservative folkeparti. Jeg fremhæver forenklingen af skemamaterialet ved etableringen af hold på grund af nedskæringen i antallet af tilrettelægningsformerne, og jeg fremhæver de færre kontrolforanstaltninger på grund af bortfaldet af de automatiske procentrefusioner.

Vi kan også glæde os over, at lovforslaget stadig væk bygger på det private initiativ som drivkraften i hele arbejdet, at det ikke inden for fritidsvirksomheden for børn og unge skal være nødvendigt at organisere sig i interessegrupper eller i ungdomsgrupper for at få støtte, men at man vil respektere den normale foreningsstruktur og erstatte de forskellige aldersgrænser med en fælles aldersgrænse på 25 år, at der gennemføres en udligningsordning, så

[Gerda Møller.]

der blive lige økonomiske vilkår for offentlige og private lokaler, og til sidst, at støtten udformes som en fælles aktivitetsstøtte, som sikrer en ligestilling af de forskellige initiativtagere. Det er en hel masse ting, som vi godt kan være med til at glæde os over.

Jeg læste i en artikel i Berlingske Tidende den 28. september, skrevet af hr. Brixtofte, at disse ændringer imødekommer de indvendinger, som idrætsudvalgets betænkning for 1974 har imod den nugældende fritidslov. Det er vi også særdeles tilfredse med fra det konservative folkepartis side, og vi glæder os navnlig over, at man nu fra venstres side er kommet på helt andre tanker med hensyn til støtte til idrætten, end partiet var i foråret, hvor de sammen med en række andre partier her i folketinget tog medansvar for, at idrættens andel af tipspengene blev skåret ned fra 80 pct. til 71 pct., således at idrætten i penge blev berøvet 5,7 mill. kr. i dette tipsår. Nu vil man åbenbart sone sin brøde, og det glæder man sig nok også over i idrætten.

Med hensyn til selve princippet om at gå over til bloktilskud ligger det noget anderledes med vores tilfredshed. Vi mener, at de fordele, jeg omtalte, også kan opnås på anden måde end ved at gå over til bloktilskud. Vi har i hvert fald en hel del betænkeligheder, der bl. a. går på de uens vilkår og dermed de forskellige aktivitetsmuligheder, som vil blive resultatet fra kommune til kommune.

Vi er heller ikke helt overbevist om, at lovforslaget sikrer, at de politiske oplysningsforbund ikke kan komme i klemme i visse kommuner, afhængigt af kommunalbestyrelsens politiske sammensætning. Vi kender jo ikke den nye styrelseslov, men hvis det er rigtigt, at der tales om en undervisningskommission på 13 medlemmer, af hvilke voksenundervisningen kun får én repræsentant, så er vor ængstelse på dette punkt vel ikke helt uden grund.

Vi er også bange for, at en bloktilskudsordning vil hindre den opmuntring til nye aktiviteter, som de nuværende refusionsmuligheder betyder.

Endelig er der nogle ting, vi godt kunne tænke os at få oplyst. Vi vil f. eks. godt have at vide, hvorledes en bloktilskudsordning vil virke på gennemførelsen af den livslange uddannelse, som vistnok alle partier her i tinget er gået ind for. Jeg mener, at her er det staten, der må

være forpligtet, og det harmonerer jo ikke med en bloktilskudsordning.

Alle disse ting ønsker vi en afklaring på under udvalgsarbejdet, som vi naturligvis vil gå helt positivt ind for og med de samme begrundelser, som der er givet udtryk for fra andre ordføreres side her fra denne talerstol.

Vi kan da godt i det konservative folkeparti være enige med venstre i, at loven om fritidsundervisning trænger til en revision. På den anden side bør man nok tilstå de mennesker, der arbejder under den, så megen ro, at vi kan nå frem til en helt rigtig lov, som hviler på den overordnede målsætning, som fru Lone Dybkjær var inde på. Vi skal jo tage i betragtning, at siden loven trådte i kraft i 1969, har vi så godt som hvert eneste år revideret den, og derfor må det være rigtigt, at der nu kommer lidt ro, således at der bliver tid til at afklare problemerne om hele fritidsundervisningsområdet.

Chr. Christensen (KrF):

Som jeg tidligere har givet udtryk for, er det kristeligt folkepartis målsætning at lægge så mange beslutningsprocesser som muligt ud i lokal regie. Det foreliggende lovforslag opfylder i nogen grad denne målsætning, idet forslaget på mange områder overlader til kommunalbestyrelserne at træffe beslutning om, i hvilket omfang, med hvilket indhold og på hvilke økonomiske betingelser kommunens indbyggere skal modtage tilbud om fritidsundervisning.

Den nuværende lov om fritidsundervisning har klart formulerede regler om både indhold, omfang og økonomiske betingelser for fritidsundervisningen. Det kan på visse områder være fordelagtigt. Det giver f. eks. større ensartethed i udbud og økonomi ud over landet. Men disse centralt styrede regler har i høj grad på fritidsundervisningens område reduceret kommunalbestyrelserne til at være forsamlinger, der i det store og hele kun har at tage til efterretning de ansøgninger, kommunens borgere fremsender om fritidsaktiviteter. Det har gjort det næsten umuligt at budgettere bare nogenlunde realistisk med hensyn til udgifterne til fritidsaktiviteterne.

Forslaget her giver kommunerne og amtskommunerne adgang til selv lokalt at fastlægge rammerne for fritidsundervisningen. Dermed får de også ansvaret, og det kan medføre, at udbud og efterspørgsel inden for kommunen

[Chr. Christensen.]

bliver bragt i et mere realistisk forhold til hinanden.

Men det skal erkendes, at dette også kan føre til store forskelle i de muligheder, der tilbydes den enkelte borger fra kommune til kommune.

Da det lovbestemte deltagerantal for oprettelse af hold samtidig forsvinder med dette lovforslag, pålægges der i virkeligheden kommunalbestyrelsen, ikke mindst i tyndt befolkede kommuner, ganske alvorlige overvejelser og ansvarsbevidste beslutninger, såfremt lovforslaget ikke skal føre til en forringelse af befolkningens uddannelsesmæssige muligheder.

Mange har vel frygtet, at den nugældende fritidslovs gunstige regler om aflønning af ledere, lærere og instruktører inden for fritidssektoren ville påføre det frivillige forenings- og ungdomsarbejde en hård konkurrence, ligesom mange nok har været bange for, at den offentligt drevne og igangsatte fritidsvirksomhed ville kvæle mange sunde private initiativer. Denne frygt har vist sig ikke at være ubegrundet. Vi hilser derfor med tilfredshed, at hovedprincippet for lovforslaget er, at det er det private initiativ, der skal være den drivende kraft, og at det offentlige kun skal træde til, hvis det private initiativ ikke er tilstrækkeligt.

Initiativer skabt igennem lokale foreninger og sammenslutninger appellerer efter vor opfattelse til større lokal medleven og medengagement, og de vil uden tvivl også være bedre afpasset efter det lokale behov og de lokale muligheder. Det er derfor af stor vigtighed, at kommunalbestyrelserne får mulighed for at støtte sådanne private initiativer igennem mere fleksible tilskudsordninger, sådan som forslaget tilsigter.

Mange foreningsledere og initiativtagere har nok også sat deres håb til, at en ændring af fritidsloven ville aflaste dem for mange af de administrative besværligheder, den nugældende lov pålægger dem, ikke mindst de mange skemaer for at få et hold godkendt.

I ordførertalen siger hr. Brixtofte, at formålet med lovforslaget er at gennemføre en smidigere lovgivning inden for fritidssektoren til gavn for deltagerne og, fortsætter han, til gavn for dem, der skal administrere lovgivningen. Betyder det færre skemaer og mødeprotokoller?

Jeg kunne godt trække andre ting frem her ved denne førstebehandling, f. eks. det posi-

tive, der ligger i lovforslagets § 3, stk. 3, om at stoppe overlappningen i undervisningen i ungdomsskolen i fag, eleven modtager undervisning i folkeskolen i.

Vi er i øvrigt tilfredse med, at det fornuftige samarbejde mellem folkeskolen og ungdomsskolen, der mange steder er etableret, kan fortsætte efter forslaget her.

Som helhed rummer lovforslaget mange uafklarede detailspørgsmål, så der forestår et meget grundigt udvalgsarbejde, og i det deltager vi gerne positivt.

Freddy Madsen (DKP):

Jeg synes, det er vigtigt at holde fast i, at selve loven om fritidsundervisning er en lov, der rettes som et tilbud til en meget stor del af befolkningen, på nuværende tidspunkt involverer det omkring en halv million mennesker, for en meget billig penge, mindre end 1 pct. af undervisningsbudgettet. Jeg synes også, det er vigtigt at holde fast i, at det netop er et tilbud, der primært gives til den del af befolkningen, som af mange forskellige årsager, som jeg ikke skal komme ind på her, har fået en dårlig skoleuddannelse.

Det, som lovforslaget hovedsagelig tager sigte på, er altså denne omlægning af tilskuddet fra statsrefusion til bloktilskud. Jeg vil gerne understrege, at vi i vores parti fra starten har været modstandere af bloktilskud under enhver form. Alle de betænkeligheder, som vi har haft, og som gik ud på, at det var et led i den ændrede byrdefordeling med henblik på at skubbe en større del af statens økonomiske byrde over på kommunerne, har jo i rigt mål vist sig også i virkeligheden at slå til. Al den smukke tale om det kommunale selvstyre, som man hører i enhver situation, hvor dette finder sted, kommer også til udtryk både i bemærkningerne og i det, der i øvrigt har været sagt fra tilhængerne af det forslag, som her lægges frem. Men også her fremgår det efter min opfattelse meget klart, at den omlægning af byrderne, der her er tale om, først og fremmest går ud på, at kommunerne skal bære en væsentlig større andel af udgifterne.

Der siges i bemærkningerne til lovforslaget, at de beløb, som statstilskuddene hidtil har udgjort, nu skal betales efter de objektive kriterier. Det kan jeg ikke læse anderledes, end at man vil fastholde tilskuddet på dette område på det nuværende beløb, måske med tilføjelse af den prisstigning, som altid indgår i finanslo-

[Freddy Madsen.]

ven. Men det vil jo i virkeligheden sige, at man hermed bremser enhver form for udvidelse på dette område, det, som i og for sig var tilsigtet i den oprindelige lov. Det sker på trods af at man udtrykkelig selv peger på, at nye områder skal inddrages under loven, og det kan vi principielt ikke være uenige i. Men det betyder altså, at hvis der skal ske udvidelser, hvis disse nye grupper skal inddrages, så er det kommunerne, der skal betale.

Der er samtidig en række uklarheder i det hele taget, bl. a. med hensyn til virkningen af bloktilskuddene på dette område. Her tænker jeg på den ulige fordeling imellem kommunerne. Allerede på nuværende tidspunkt ved vi, at bloktilskuddene virker på den måde, at de er til ugunst for de største byer i landet, ikke mindst for København, mens de måske er til gavn for andre kommuner. Hvordan det forholder sig netop på dette område, kan det naturligvis være svært at sige noget om, men der er grund til at antage, at det netop for de større byer, som vel ofte er dem, der har de store grupper af dem, som har brug for at supplere deres undervisning, på dette område bliver værre. Det kan undervisningsministeren antagelig også i udvalget bidrage til at vi får nærmere belyst.

Jeg vil også godt pege på den indskrænkning, der ligger i emnevalget, hvis kommunerne ikke har de nødvendige midler til rådighed. Det har tidligere været omtalt, og fru Jytte Røge glæder sig over, at man nu ikke længere skal have mulighed for at lære at trække vejret og den slags. Nu tror jeg, det er helt andre områder, der kunne risikere at komme ind i den forbindelse. Vi husker endnu fra indoktrineringsdebatten skolekommissionsformanden deroppe fra Vinderup, som stolt proklamerede, at her ansatte man ikke venstreorienterede. Det kunne jo tænkes, at det netop, som fru Gerda Møller var inde på, er en mere politisk vurdering, der bliver lagt til grund, når kommunerne skal til at bestemme, om de vil betale til disse formål.

Jeg vil til slut sige om de administrative forenklinger, at dem er vi også tilhængere af og mener, at der også er alt for meget bureaukrati omkring den nuværende lov. Jeg føler mig ikke overbevist om, at fordi det lægges ud i kommunerne, så bliver det bedre af den grund. Det ville være muligt, uanset om det er den ene eller den anden offentlige myndighed, selv om

flere offentlige myndigheder er inddraget i det, at lave administrative forenklinger, som også kunne blive til glæde og gavn for dem, der har det daglige arbejde derude, ofte frivilligt, og som har mange besværligheder med det.

Arnfast (CD):

Det, der tiltaler os centrum-demokrater ved forslaget, er det nærdemokratiske. Vi mener, at netop ved at man lægger afgørelsen ud i kommunerne med hensyn til denne form for undervisningstilbud, så er der større mulighed for, at vi undgår den kampagne, der drives fra mange sider mod undervisning af den art, som loven omhandler. Jeg tror, at netop ved at få fat derude og få støtte fra de enkelte kommunalbestyrelser, uden at det ligefrem skal være en pligt for nogle organisationer at etablere undervisning i hver eneste by eller hver eneste kommune, ved at det kommer til en debat i kommunerne, vil det også få stor betydning for den måde, hvorpå man slutter op omkring det.

Vi er ikke bange for bloktilskuddene. Vi mener, at den ængstelse, som er kommet til udtryk, ikke mindst fra lærerside, vil modvirkes gennem de forpligtelser, som kommunerne er pålagt, og antagelig også gennem den ildhu, hvormed ungdoms- og aftenskolelærere vil virke for deres skole og dens berettigelse. Så vidt jeg har kunnet læse forslaget, giver det også mulighed for på tværs af kommunegrænserne at etablere et samarbejde om mere specielle undervisningstilbud, og jeg tror, det vil tiltale mange, at man sådan kan skabe enhed ud over større geografiske områder. Jeg har også læst mig til, at der skulle være mulighed for at etablere mindre hold, og det har jo særlig interesse i specielle områder, f. eks. det sønderjyske område, hvor der kan være behov for etablering af hold, der er mindre end andre steder.

Vi vil gå ind i arbejdet med dette og lytte til de erfaringer, som vil dukke op, efterhånden som det debatteres. Men vi vil naturligvis ikke af den grund afvise at gå ind i et lige så energisk arbejde omkring det kapitel, som undervisningsministeren har bebudet at ville fremsætte.

Steen Folke (VS):

Man kan måske undre sig over, at lovgivningen vedrørende fritidsundervisningen i så høj grad påkalder sig politikernes interesse, at der ustandselig fremkommer forslag om at lave lovgivningen om. Økonomisk er der jo ikke

[Steen Folke.]

tale om store sager. Så vidt jeg ved, beslægtet fritidsundervisningen kun et par procent af statens samlede undervisningsbudget. En væsentlig grund er nok, at her er et uddannelsesområde, hvor der endnu hersker en liberalitet i egentlig forstand, ikke at forveksle med liberalisme. Mens statsmagten i øvrigt har strammet grebet om uddannelserne, i de seneste år kan man måske specielt nævne de højere uddannelser, så udgør fritidsundervisningen endnu et åndehul. Det vil næppe i samme grad være tilfældet, hvis dette forslag bliver vedtaget; så vil liberaliteten blive erstattet af liberalisme, og det vil være et trist tilbageskridt.

Jeg er i øvrigt i den lidt usædvanlige situation, at jeg er enig i hovedsynspunkterne i det, som undervisningsministeren sagde om dette forslag. Derfor skal jeg gøre mit eget indlæg ret kort.

Venstres forslag går i alt væsentligt ud på at fjerne de bestemmelser i den nuværende fritidsundervisningslov, som er gyldige for hele landet, og i stedet lade det være op til de enkelte kommuner, hvad der skal ske. Man kan naturligvis stille sig lidt skeptisk over for, om denne såkaldte decentralisering overhovedet virker efter sit pålydende, altså om ikke magten f.eks. snarere flyttes til Kommunernes Landsforening end til folk i lokalsamfundene. Men lad os nu blot antage, at forslaget virker efter den erklærede hensigt. Det vil da i hvert fald føre til større uensartethed, ikke alene i de faktiske fritidstilbud, for dér kan man jo sige, at disse tilbud allerede er meget forskellige, meget varierende fra kommune til kommune over hele landet, men først og fremmest – og det er det væsentlige – i mulighederne for i fremtiden at etablere fritidsundervisning, især fritidsundervisning af hvad man kunne kalde mere alternativ art.

Jeg mener ikke, der er tvivl om, at den frygt, som undervisningsministeren nærede for, at dette forslag kunne befordre tendenser til, at man ville anlægge en slags censur rundt omkring i kommunerne, altså også censur over for indholdet i den fritidsaktivitet, som kan støttes, i høj grad er reelt begrundet. Jeg vil ikke sige mere om det.

I dette forslag er der naturligvis enkelte ting, som kan diskuteres, f.eks. forslaget om at afskaffe aldersgrænser i fritidsaktiviteter for børn og unge, som nok vil være et pædagogisk fremskridt, men det er et helt isoleret træk i

det samlede forslag. Der er også mindre, men mere reaktionære detaljer i forslaget, f.eks. afskaffelse af undervisningsministerens ret til at forordne arbejdsfrihed med lønkompensation for unge, der følger erhvervsmæssige kurser under fritidsloven.

Der skal sammenfattende ikke være nogen tvivl om, at VS vil gå imod dette lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Brixtofte) (V):

Jeg vil allerførst sige tak til ordførerne for kristeligt folkeparti, det konservative folkeparti, centrum-demokraterne og fremskridtspartiet. Der var mange positive bemærkninger fra de fire partiers side, dem bed jeg mærke i, og det er venstre tilfreds med.

Hovedprincippet i venstres forslag til en ny fritidslov er, at kommunerne selv skal have lov til at bestemme, hvilke regler der skal gælde på fritidsområdet. Endvidere afskaffes de automatiske udgiftstilskud fra staten, og fritidsområdet kommer ind under bloktilskuddene. Det betyder, at hver kommune selv kan bestemme omfanget af fritidsvirksomheden. Ønsker man at ofre mange penge, bliver der flere aktiviteter, men til gengæld bliver det dyrere i skat. Er man mere sparsommeligt indstillet i kommunen, bliver der færre aktiviteter, men til gengæld mindre skat.

Venstres lovforslag betyder, at alle de nuværende stive administrationskrævende fællesregler på fritidsområdet bortfalder. Det betyder for fritidsvirksomhed for børn og unge, at kommunerne nu kan give aktivitetstilskud, og at foreningerne ikke bliver tvunget af reglerne til at lave interessegrupper. Med andre ord vil loven respektere foreningerne. Vi kræver ikke som i dag, at foreningerne skal rette sig efter loven og indrette deres aktiviteter herefter.

De forskellige aldersgrænser for ungdomsarbejdet ophæves og erstattes af en fælles grænse på 25 år.

For aftenskolen vil det ligeledes være sådan, at de lovbestemte former som studiekredse, aftenhøjskole osv. bortfalder, og i stedet kan kommunerne selv fastsætte reglerne for, hvorledes fritidsvirksomheden skal organiseres.

Endvidere kan kommunerne selv bestemme deltagerantallet på de forskellige hold. Det er efter lovforslaget således, at kommunerne, i god tid inden et nyt skoleår starter, skal fortælle, hvorledes reglerne bliver i det kommende år.

[Brixtofte.]

Med hensyn til deltagerbetaling foreslås den at skulle være uændret i lovforslaget.

Endelig foreslår venstre, at forberedelseskurserne flyttes over til amterne, og der åbnes muligheder for, at den uddannelsesrettede undervisning kan indeholde flere relevante fag.

Til sidst bliver det muligt takket være lovforslaget at ligestille dem, der selv har lokaler, med dem, der får offentlige lokaler stillet til rådighed. Der er i dag ofte en urimelig forskelsbehandling på de to områder.

Allerførst vil jeg til undervisningsministeren sige, at den besparelse, som socialdemokratiet og venstre blev enige om i 1975, ikke har ført til et lavere deltagerantal. Tværtimod er der kommet et stigende deltagerantal i oplysningsforbundene, på trods af at man har hævet deltagerbetalingen.

Dernæst vil jeg til ministeren, når hun siger, at hun er imod hyppige ændringer, sige: er ministeren ikke klar over, at loven f. eks. på kap. II-området er fuldstændig forældet, og at kommunerne er gået over til at administrere helt ude af takt med, hvad der står i loven? Derfor er der ikke tale om, at der her er foregået hyppige ændringer; der er tale om, at vi har en forældet lov, som trænger til at blive ændret.

Ministerens siger, at kommunalbestyrelsen kan bremse nye initiativer og begrænse nye emner. Det passer ikke. Det er sådan efter lovforslaget, at det fortsat er undervisningsministeren, der skal fastsætte emnegrænsen. Derfor vil jeg godt spørge ministeren, hvorfra hun har, at vores lovforslag betyder, at nye emner bliver begrænset. Det måtte da skyldes mistillid til undervisningsministeren, som undervisningsministeren selv udtaler, hvis hun har den opfattelse. Hvor har ministeren fra, at man kan bremse nye initiativer? Der står jo udtrykkelig i lovforslaget, at man skal give tilskud efter generelle retningslinjer. Man kan ikke bremse nye initiativer. Alle stilles lige, hvis de opfylder de generelle betingelser for fritidsvirksomheden, som er opstillet. På det punkt passer ministerens argumentation simpelt hen ikke, for der er ikke nogen sammenhæng mellem det lovforslag, vi har fremsat, og de bemærkninger, ministeren kommer med, så det må være et andet lovforslag, ministeren har fået fat i.

Med hensyn til, at der bliver uensartede vilkår i kommunerne, vil venstre svare klart ja.

Der bliver forskellige vilkår fra kommune til kommune, ja, for det er en konsekvens af nærdemokratiet. Går man ind for nærdemokrati, går man ind for, at hver kommunalbestyrelse selv kan bestemme reglerne, ja så bliver reglerne forskellige. Så kan man være modstander af nærdemokrati og sige, at derfor er man også modstander af venstres forslag. Men går man ind for nærdemokrati, så må man som konsekvens heraf acceptere, at kommunalbestyrelserne hver for sig får lov til at træffe forskellige beslutninger – alt andet er inkonsekvent.

Jeg vil godt spørge ministeren, hvorledes ministeren godt tør overlade skolepolitikken, hospitalspolitikken og andre områder til kommunerne og til amtskommunerne, når ministeren ikke tør det på fritidslovområdet. Hvorfor har ministeren mistillid til de kommunalbestyrelser og amtsråd, der er valgt landet over? Er det ud fra kendskabet til dem, der er valgt til disse kommunalbestyrelser og amtsråd? Ud fra hvilke kriterier har ministeren en sådan mistillid til vore kommunalbestyrelser og amtsråd? Hvorfor tror ministeren, at de vil føre en forkert fritidspolitik? Det spørgsmål kunne jeg godt tænke mig at få svar på. Jeg tror, at mange socialdemokratiske byrådsmedlemmer og mange socialdemokratiske amtsrådsmedlemmer lytter velvilligt og spændt på ministerens svar på, hvorfor ministeren har denne mistillid.

Til hr. Tastesen vil jeg sige med hensyn til forholdet mellem venstre og LOF og forholdet mellem venstre og Venstres Ungdom, at for det første har vi det sådan i venstre, at selv om der er organisationer, vi føler os i familie med, så har vi vore egne standpunkter. Jeg ved godt, at socialdemokratiets organisationer, hvis de har organisationer, de føler sig beslægtet med, ikke tør tage deres egne standpunkter, men sådan har vi det ikke i venstre.

For det andet er det sådan, at landsformanden for Liberalt Oplysningsforbund er medforlagsstiller til vores lovforslag. For det tredje er det sådan, at landsformanden for Dansk Ungdoms Fællesråd, hvortil spejderne, KFUM og også de politiske ungdomsorganisationer er tilsluttet, har sluttet positivt op bag venstres lovforslag. Så hvor har hr. Tastesen sin argumentation fra? Det kan i hvert fald ikke være fra pressen.

Med hensyn til de bemærkninger, der er kommet fra fru Lone Dybkjær, vil jeg sige, at

[Brixtofte.]

jeg synes, at fru Lone Dybkjær er lidt selvmodsigende. På den ene side går det radikale venstre – sådan har jeg forstået det – ind for bloktilskud, og på den anden side vil fru Lone Dybkjær bestemme, hvordan kommunerne skal indrette sig. Først hvis man fastlægger lige præcis, hvordan den enkelte kommune skal handle, og hvilke krav, der skal stilles, vil fru Lone Dybkjær gå ind for bloktilskud. Men det er jo selvmodsigende, for man kan ikke samtidig sige, at vi går ind for bloktilskud og går ind for, at kommunerne bestemmer, og sige, at for øvrigt skal vi, samtidig med at vi giver et kommunalt selvstyre, bestemme, at I skal bestemme jer for det samme. Det er inkonsekvent, og det er en inkonsekvent radikal politik, og det står i skærende modstrid med, hvad det radikale venstre har sagt på dette område i mange, mange år. Jeg forstår ikke, hvorfor det radikale venstre i dag har taget en anden holdning til bloktilskud. Ofte når venstre har sagt, at vi går ind for bloktilskud, har vi fået at vide fra det radikale venstres side, at det måtte venstre ikke prale af, for det var en radikal idé, men i dag ser vi altså, at det radikale venstre benægter sine egne synspunkter.

Endelig vil jeg sige, at jeg håber på, at vi trods det at nogle er modstandere, kan få vedtaget dette lovforslag.

Til undervisningsministeren vil jeg til slut sige, at det godt kan være, at undervisningsministeren på en række forskellige områder i undervisningspolitikken kan få et flertal imod venstres politik, eller i hvert fald så mange stemmer, at venstres politik ikke bliver gennemført, men jeg synes, det er betænkeligt, at vi på det ene undervisningsområde efter det andet konstaterer, at der ikke kan træffes beslutninger med hensyn til undervisningspolitikken her i landet i øjeblikket. Jeg kan kun tage det som udtryk for, at vores socialdemokratiske undervisningsminister ikke ønsker at samarbejde om undervisningspolitikken.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

Hr. Brixtofte kom lidt højt op til sidst. Jeg skal prøve at kommentere nogle af de bemærkninger, som hr. Brixtofte havde til det konkrete lovforslag, som vi i dag behandler.

Det drejer sig først om kapitel II, hvor hr. Brixtofte mente, at jeg i mine indledende bemærkninger havde afvist, at vi kunne kigge på dette kapitel. Jeg tror, at hr. Brixtofte efter-

følgende vil kunne se, at jeg netop understregede, at der vedrørende kapitel II foregik et koordinerende arbejde i kommunerne, og at jeg anså det for hensigtsmæssigt, at vi i udvalget kiggede på, om det betød, at der skulle gennemføres ændringer på dette område. Så der er altså ikke en afvisning af nogle af de problemer, som vitterlig eksisterer omkring kapitel II.

Så spurgte hr. Brixtofte om, hvordan jeg kunne komme til den opfattelse, at man i kraft af det lovforslag, som vi her behandler, kunne begrænse antallet af kurser og de initiativer, som man kunne lave i den enkelte kommune, og et øjeblik efter sagde hr. Brixtofte, at nærdemokratiet jo betød, at det ville blive vidt forskelligt fra kommune til kommune. Hvis hr. Brixtofte studerer § 16 i venstres forslag lidt nærmere, så vil hr. Brixtofte også heri kunne læse, at kommunalbestyrelsen på forhånd fastlægger, hvor mange penge man i kommunen vil bruge på dette område. Det vil sige, at kommer der flere initiativer end dem, der er afsat penge til, har kommunen altså en mulighed for at bremse det. Hvis ikke det er meningen, tror jeg, at § 16 bør formuleres anderledes.

Så var hr. Brixtofte for det tredje inde på spørgsmålet om nærdemokratiet, og at socialdemokratiet i og med at vi ikke gik ind for, at dette område skulle lægges ud til kommunerne, i virkeligheden også gik imod nærdemokratiet. Nej, det, vi går ind for, hr. Brixtofte, er, at deltagerne fortsat selv bestemmer. Jeg gad dog få det nærmere dokumenteret, at der skulle være mindre nærdemokrati i, at det er deltagerne, der bestemmer, end at det bliver de pågældende kommuner. Det, vi ønsker at fastholde omkring kapitel III, er jo netop, at man, når reglerne er opfyldt, skal oprette de pågældende kurser, som folk har meldt sig til.

Ifølge § 16 i venstres forslag vil dette ikke nødvendigvis være sådan; ellers forstår jeg heller ikke hr. Brixtofets bemærkninger om den forskelligartethed, som ville komme frem i de enkelte kommuner, der jo netop var en af ideerne med lovforslaget. Der er fra socialdemokratiets side ikke tale om mistillid til kommunalbestyrelserne, men der er tale om en tillid til oplysningsforbundene. Vi mener, at denne opgave, sådan som den er blevet løst i kraft af den gamle fritidslov, er blevet løst udmærket, og vi ser ingen grund til, at det skal ændres.

Så skal jeg bare til slut fredsommeligt til hr.

[Undervisningsministeren.]

Brixtofte sige, at socialdemokratiet i undervisningspolitikken som på en lang række andre områder har forhandlet sig til rette om en lang række resultater. Det har ikke altid været let at få venstre i tale, men man kan måske tolke hr. Brixtoftes sidste bemærkninger sådan, at det nu vil blive anderledes.

Tastesen (S):

Jeg havde naturligvis ikke ventet, at hr. Brixtofte havde takket mig for min ordførertale, men jeg bemærkede mig, at hr. Brixtofte takkede fru Jytte Røge fra fremskridtspartiet for den ordførertale, hun holdt. Det må da erkendes, at der også var nogle strofer i fru Jytte Røges tale, som kunne lyde positivt.

Mange har ikke fået en tilstrækkelig undervisning i barneskolen, og derfor er det godt og rigtigt, at vi har voksenundervisningen, som kan bøde herpå, og det er vigtigt, vi har en stærk voksenundervisning. Noget i den retning sagde fru Jytte Røge. Men hr. Brixtofte, der er nu ingen grund til at takke fremskridtspartiets ordfører, for fremskridtspartiet vil nemlig ikke putte nogen penge i den blok, i den pose, som venstre trods alt mener skal sendes ud til kommunerne. Fremskridtspartiet siger nemlig i sit program, sidst optrykt her den 5. november, så det må være helt frisk, at man stadig væk mener, at 700 mill. kr. fra staten til fritidsundervisningen skal gøres til nul kroner. Fremskridtspartiet har intet tilovers for dem, der ikke fik en rimelig barneskoleundervisning, og som har brug for en livslang uddannelse, for en supplerende undervisning senere, og det må vi bemærke her.

Så vil jeg i øvrigt gerne sige til hr. Brixtofte, at det er klart, at både Liberalt Oplysningsforbund og Venstres Ungdom kan have en anden holdning end venstres folketingsgruppe. Socialdemokratiet og LO kan også have en forskellig holdning til mange problemer, det mener jeg man bestemt tør sige. Men når hr. Brixtofte spørger, hvor jeg har det fra, at Dansk Ungdoms Fællesråd har en anden holdning end venstres folketingsgruppe, så har jeg det fra et notat af den 16. september 1974, hvor man svarer undervisningsministeriet, der dengang havde fru Tove Nielsen som minister, således:

»Vedlagt fremsender vi en kopi af de bemærkninger og ændringsforslag, som Dansk

Ungdoms Fællesråd i samarbejde og enighed med Idrættens Fællesråd har indsendt til undervisningsministeriet. Forslaget blev behandlet på Dansk Ungdoms Fællesråds repræsentantskabsmøde fredag den 13. september og med de indføjede rettelser endeligt godkendt af styrelsen på mødet den 13. september om aftenen.«

Det er med udgangspunkt i denne holdning fra Dansk Ungdoms Fællesråd, der havde Flemming Albertsen fra Venstres Ungdom som sin landsformand, at jeg kom med mine kritiske bemærkninger mod det forslag, som er fremsat her.

Jytte Røge (FP):

Jeg vil gerne lige sige til hr. Tastesen, at det da er korrekt, at der står i vores program, at vi vil nedsætte de 700 mill. kr. til nul kroner, men det skal skam ses i relation til vores forhøjede bundgrænse på de 60.000 kr. Når folk først får 60.000 kr. skattefrit, så har de også råd til selv at betale for den undervisning, de gerne vil følge.

Lone Dybkjær (RV):

Hr. Brixtofte sagde, at det, jeg sagde for nogen tid siden, var selvmodsigende og inkonsekvent radikal politik. Hr. Brixtofte sagde endvidere: jeg forstår ikke, hvorfor det radikale venstre har taget en anden holdning i dag til bloktilskuddene, end man plejer at gøre. Det undrer mig sådan set ikke, at hr. Brixtofte ikke forstår, hvad jeg siger. Men jeg skal alligevel prøve på at forklare det endnu en gang.

Venstres forslag er udtryk for en klar liberalistisk holdning, hvor den stærke kan vinde over den svage, hvis ikke der sættes modforanstaltninger i gang. Jeg sagde også, at der vil være forskel fra kommune til kommune, og det er også derfor vi er gået ind for bloktilskudstanken. Men det skal ikke føre til, at der bliver så store forskelle, at der ingenting foregår i nogle kommuner. Det har aldrig været meningen. Det er det, hr. Brixtofte ønsker med sit lovforslag. Hr. Brixtofte sagde meget klart, at ønsker man ikke at betale skat eller ret meget skat, ja så vil der ikke være ret megen fritidsundervisning, for slet ikke at sige nogen fritidsundervisning. Ønsker man at betale mere i skat, ja så vil der være megen fritidsundervisning.

Det er netop den slags ting, vi ikke kan ac-

[Lone Dybkjær.]

ceptere, og derfor sagde vi, at de overordnede principper er nødvendige. Det er nødvendigt at tage en målsætningsdiskussion, sådan at man er sikker på, at der er visse ting, der er opfyldt, at der er visse minimumskrav også inden for fritidsundervisningen.

Hr. Brixtofte nævnte, at vi inden for undervisningsområdet og andre steder havde bloktilskudsordninger, der var udmærkede. Ja, det har vi, og vi kan da som et eksempel tage folkeskoleområdet, hvor der er lagt nogle rammer for undervisningen, hvor der er opstillet minimumskrav, og hvor der er givet muligheder for nærdemokrati. Der vil da også blive forskel inden for folkeskoleområdet, men vi er dog i det mindste sikre på, at der alle steder vil være en folkeskole. Det er det, der er det afgørende.

Så skal jeg ikke sige noget om debatten omkring socialdemokratiet og venstre, men jeg vil nok sige, at det ville hjælpe, hvis hr. Brixtofte hører efter, hvad man siger.

Freddy Madsen (DKP):

Nu skal jeg ikke fortænke hr. Brixtofte i, at han ikke inden for den tid, han havde, var i stand til at kommentere alting. Men jeg synes, det ville være rart at få slået det fast – hvis det kan gøres i anden omgang – som jeg var inde på, nemlig at det, man fra venstres side tilstræber her, er, at det, staten i øjeblikket giver ud til fritidsundervisning, ikke skal forhøjes, og at det betyder, at hvis kommunerne vil udvide aktiviteten og også leve op til den aktivitetsudøvelse, som forslaget peger på, så bliver det for kommunernes egen regning.

Ordføreren for forslagsstillerne (Brixtofte) (V):

Det sidste spørgsmål kan besvares med et klart ja.

Til hr. Tastesen vil jeg først sige, at jeg bestemmer selv, hvilken ordfører jeg takker, og da det var sådan, at fremskridtspartiets ordfører var meget mere positiv på dette område end jeg nogen sinde før har hørt fremskridtsfolk udtale sig på dette område, synes jeg, at det var værd at glæde sig over dette fremskridt. Derfor tillod jeg mig at udtrykke glæde over det. Vi må jo tage små skridt ad gangen, og jeg håber naturligvis, at fremskridtspartiet engang når helt hen til venstre; der er et langt stykke vej endnu, men altså et lille skridt på vejen var der.

Hr. Tastesen begrundede sine udtalelser om VU og Dansk Ungdoms Fællesråd med, at der var et notat i 1974, hvori der var formuleret nogle ændringsforslag. Ja men så har hr. Tastesen ikke læst dette notat ordentligt, for disse ændringsforslag er indarbejdet i lovforslaget, der er taget hensyn til dem. Og ikke alene det, men netop formanden for Dansk Ungdoms Fællesråd sagde for nylig i Dansk Ungdoms Fællesråds blad, at han var positiv over for vores forslag, og det er en naturlig konsekvens af, at der er taget hensyn til de standpunkter, som Dansk Ungdoms Fællesråd har.

(Kort bemærkning).

Tastesen (S):

Jeg må blot meddele, at det er direkte urigtigt, hvad hr. Brixtofte her siger. Jeg har notatet, og jeg har lovforslaget her, og det skal blive overladt til hr. Brixtofte bagefter. Det passer ikke, hvad hr. Brixtofte siger. Man har ikke taget hensyn.

(Kort bemærkning).

Ordføreren for forslagsstillerne (Brixtofte) (V):

Naturligvis har man taget hensyn. Der har været møder, og man har taget hensyn, og det er indarbejdet på en masse punkter. Derfor kan formanden for Dansk Ungdoms Fællesråd tilslutte sig forslaget.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til undervisningsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Maigaard har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for udenrigsøkonomi at stille følgende:

Forespørgsel.

»Hvad agter regeringen at gøre for at begrænse EF's udgifter?«

(Foresp. nr. III).